

НИКОЛАЙ
ГОГОЛЬ

РИТА

Николай Гоголь

Riita

«Public Domain»

Гоголь Н. В.

Riita / Н. В. Гоголь — «Public Domain»,

Содержание

I LUKU	5
II LUKU	8
Конец ознакомительного фрагмента.	13

Nikolai Vasilevich Gogol

Riita / Kertomus siitä, kuinka Ivan Ivanovitsh ja Ivan Nikiforovitsh / riitaantuivat

I LUKU

Ivan Ivanovitsh ja Ivan Nikiforovitsh.

Kyllä se Ivan Ivanovitshin turkkitakki on mainio! Se on kerrassaan erinomainen! Ja sellaiset reunukset kun siinä on! Hitto vieköön, kuinka kaunista nahkaa! Sellaista tummansinistä, ikäänkuin huurteista! Lyönpä vaikka millaisen vedon, ettei ole kenelläkään sellaisia turkinreunuksia! Katsokaa Herran nimessä niitä – etenkin jos hän pysähtyy juttelemaan jonkun kanssa – katsokaa niitä sivultapäin: kuinka hivelee silmää! Ei saata sanoin selittää: samettia! hopeata! tulta! Hyvä Jumalani ja sinä ihmeittentekijä Nikolai, Herran valittu, miksei ole minulla sellaista turkkitakkia? Hän teetti sen jo ennen Agafja Fedosejevnan lähtöä Kiovaan. Tunnettehan Agafja Fedosejevnan? Sama, joka puri eräältä oikeusmieheltä korvan.

Kelpo mies, tuo Ivan Ivanovitsh! Ja sellainen talo kun hänellä on Mirgorodissa! Yltympäri talon kiertää katos, jota tammiset pylväät kannattavat, ja katoksen alla on joka puolella penkkejä. Kun Ivan Ivanovitshin tulee liian kuuma, niin hän heittää turkkitakin yltään, riisuu vaatteensa ja istuu paitasillaan katoksen alle levähtämään ja katselemaan, mitä pihalla ja kadulla tapahtuu. Millaisia omena- ja päärynäpuita hänellä on aivan akkunain alla! Avatkaa vain akkuna, niin oksat itsestään ojentuvat huoneeseen. Sellaista on talon edustalla, mutta katsoisitpepa, millaista on puutarhassa! Mitäpä ei siellä olisi? Luumuja, kirsikoita, vihanneksia, auringonkukkia, kurkkuja, meloneja, papuja, onpa puimakatos ja pajakin.

Ivan Ivanovitsh on kelpo mies! Hän pitää tavattomasti meloneista; ne ovat hänen mieliruokaansa. Kun hän on syönyt päivällistä, niin hän menee paitasillaan ulos katoksensa alle ja käskää Gapkan tuoda kaksi melonia. Sitten hän leikkaa ne, kokoo siemenet erityiseen paperiin ja alkaa syödä. Sen jälkeen hän käskää Gapkan tuoda mustepullon ja kynän ja kirjoittaa omakätisesti paperille, jossa siemenet ovat: "Tämä meloni syötiin sinä ja sinä päivänä." Jos joku vieras söi mukana, niin hän lisää: "se ja se otti osaa".

Mirgorodin tuomari-vainaja katseli aina ihastuksella Ivan Ivanovitshin taloa. Eikä se ollutkaan hullumman näköinen. Minua miellyttää se, että joka puolelle taloa on rakennettu vajoja ja katoksia, niin että, jos katsoo kauempaa, ainoastaan katot näkyvät toinen toistaan ylempänä muistuttaen lautasta, joka on täynnä pannukakkuja, tai, ehkä vielä paremmin, puun kyljessä kasvavia sieniä. Katot ovat ruokoa; salava, tammi ja pari omenapuuta levittävät niitten yli tuuheita oksiaan. Lehväin välistä vilkkuu pieniä akkunoita valkoisine, kuvioilla koristettuine luukkuineen.

Niin, Ivan Ivanovitsh on kelpo mies! Tunteepa hänet itse Pultavan komisarius! Kun Dorosh Tarasovitsh Puhivotshka saapuu Horolista, pistäytyy hän aina Ivan Ivanovitshin luo. Ja esipappi, isä Pietari, joka asuu Koliberdassa, tapaa sanoa vierailleen, ettei hän tunne toista ihmistä, joka niin hyvin täyttäisi kristilliset velvollisuutensa ja osaisi elää niin kuin Ivan Ivanovitsh.

Hyvä Jumala, kuinka nopeasti aika kuluu. Siitä on jo yli kymmenen vuotta, kun Ivan Ivanovitsh joutui leskeksi. Avioliitto oli lapseton. Mutta Gapkalla on lapsia, jotka juoksevat pitkin pihamaata. Ivan Ivanovitsh antaa tuontuostakin kullekin heistä rinkelin, palasen melonia tai päärynän. Aittain ja kellarien avaimet ovat Gapkan hallussa, mutta makuuhuoneessa olevan suuren kirstun ja keskimäisen aitan avaimet ovat Ivan Ivanovitshilla itsellään eikä hän mielellään usko niitä kenenkään huostaan. – Gapka, jolla aina on esiliina yllä, on roteva tyttö. Hänellä on pyöreät pohkeet ja punaiset posket.

Ja mikä jumalaapelkääväinen mies, tuo Ivan Ivanovitsh! Joka sunnuntai hän pukee turkkitakin ylleen ja menee kirkkoon. Astuttuaan sisään ja kumarrettuuaan joka suunnalle hän tavallisesti asettuu kirkkokuoron lavalle ja laulaa mukana kauniilla basso-äänellään. Jumalanpalveluksen päätyttyä Ivan Ivanovitsh ei voi olla puhuttelematta kirkon luo kokoontuneita kerjäläisiä. Ehkei hän välittäisi niin ikävästä tehtävästä, jollei hänen luontainen hyväsydämyksensä kehottaisi häntä siihen. "Hyvää päivää, poloinen!" sanoo hän tavallisesti löydettyään jonkun raihnaan, rääsyisen akan. "Mistä sinä olet, akka parka?"

"Minä olen tästä naapurikylästä. Kolmeen päivään en ole syönyt enkä juonut mitään. Omat lapseni ajoivat minut pois."

"Sinä onneton! Entä miksi tulit tänne?"

"Apua tulin pyytämään. Eiköhän joku anna minulle edes vähäsen leipää."

"Hm! Vai tahtoisit sinä leipää?" kysyi Ivan Ivanovitsh silloin tavallisesti.

"Tahdonhan minä! Olen nälkäinen kuin koira."

"Hm!" virkkoi siihen Ivan Ivanovitsh. "Ehkä tahtoisit lihaakin?"

"Minä olen tyytyväinen kaikkeen, mitä armollinen herra vain antaa."

"Hm! Ehkä haluaisit mieluummin lihaa kuin leipää?"

"Ei nälkäinen valitse. Kaikki, mitä suvaitsette antaa, on hyvää." Sen sanottuaan akka tavallisesti ojentaa kätensä.

"Jumalan haltuun", sanoi Ivan Ivanovitsh mitään antamatta. "No mitä sinä vielä siinä odotat?"

Ja kyselyään tähän tapaan vielä toiselta, kolmannelta, hän palaa kotiin tai pistäytyy naapuri Ivan Nikiforovitshin, tuomarin tai poliisimestarin luo viinaryypylle.

Ivan Ivanovitsh pitää suuresti kestäyksestä ja lahjoista.

Ivan Nikiforovitsh on myöskin kelpo mies. Hänen talonsa on Ivan Ivanovitshin talon vieressä. He ovat keskenään niin hyviä ystäviä, ettei ole maailmassa sen parempia. Anton Prokofjevitch Pupopus, joka yhä vielä käyttää samaa kanelinväristä, sinihihaista takkia ja pyhäpäivinä syö tuomarin luona päivällistä, tapaa sanoa, että itse piru on köyttänyt Ivan Ivanovitshin ja Ivan Nikiforovitshin yhteen: minne toinen menee, sinne toinenkin perässä.

Ivan Nikiforovitsh ei ole koskaan ollut naimisissa. Tosin on juteltu, että hän muka on ollut naimisissa, mutta se on varmasti valhetta. Minä tunnen Ivan Nikiforovitshin vallan hyvin ja uskallan sanoa, ettei hän ole edes aikonut naida. Mistä kaikki tuollaiset juorut mahtavat saada alkunsa? Niinpä yritettiin levittää huhua, että Ivan Nikiforovitshilla muka oli syntyessään ollut häntä. Mutta tämä älli on niin järjetön ja samalla rietas ja sopimaton, etten minä pidä tarpeellisena näyttää sitä perättömäksi valistuneille lukijoille, jotka epäilemättä tietävät, että ainoastaan noidilla on häntä, eikä niilläkään kaikilla. Sitäpaitsi noidat ovat sukupuoleensa nähden pikemmin naisia kuin miehiä.

Huolimatta harvinaisen hyvästä ystävyystään eivät nämä naapurit kuitenkaan olleet aivan toistensa kaltaisia. Me olimme paraiten tuntemaan heidän luonteensa vertaamalla niitä toisiinsa. Ivan Ivanovitshilla on erinomainen kyky puhua tavattoman miellyttävästi. Hyvä Jumala, kuinka hän puhuu! Tuntuu aivan siltä, kuin joku hakea hypistelisi jotakin päästänne tai kutkuttelisi hiljalleen sormilla jalkapohjianne. Kuuntelet, kuuntelet – ja annat pääsi painua alas. Suloista! Erinomaisen suloista! Aivan kuin nukahdus kylvyn jälkeen. Ivan Nikiforovitsh sitävastoin enimmäkseen vaikenee; mutta annappas, kun hän sanan sanoo, niin pidä silloin varasi: se pystyy paremmin kuin terävin partaveitsi. Ivan Ivanovitsh on laiha ja pitkä; Ivan Nikiforovitsh on lyhempi kasvultaan, mutta leveyttä on hänessä sitä runsaammin. Ivan Ivanovitshin pää on kuin retikka, juuri alaspäin; Ivan Nikiforovitshin kuin retikka, juuri ylöspäin. Ivan Ivanovitsh loikoo vain päivällisen jälkeen katoksen alla paitasillaan; illan tullen hän ottaa turkkitakin ylleen ja menee jonnekin, milloin kaupungin vilja-aittaaan, jonne hän myy jauhoja, milloin vainioille pyydystämään peltopyitä. Ivan Nikiforovitsh loikoo päivät pääksytysten kuistilla – jollei päivä ole liian helteinen, antaa hän tavallisesti auringon paahtaa selkäänsä – eikä häntä haluta lähteä minnekkään. Jos sattuu aamulla hänen päähänsä pälkähtämään, niin hän menee pihalle katsomaan taloustoimia ja sitten taas loikomaan. Entiseen aikaan hän tapasi pistäytyä Ivan

Ivanovitshin luona. Ivan Ivanovitsh on sangen hienotunteinen eikä sano kaikin puolin säädylisessä puheessaan sopimatonta sanaa ja pahastuu heti, jos kuulee sellaisen. Ivan Nikiforovitsh ei aina hillitse itseään. Silloin Ivan Ivanovitsh nousee tavallisesti paikaltaan ja sanoo: "Riittää, riittää jo, Ivan Nikiforovitsh; parempi, että mitä pikimmin menette kuistillenne loikomaan auringonpaisteeseen, koska puhutte noin jumalattomasti." Ivan Ivanovitsh suuttuu julmasti, jos löytää kärpäsen liemestä: hän raivostuu, viskaa lautasen ja antaa tuta, kuka on isäntä talossa. Ivan Nikiforovitsh kylpee mielellään, ja kun hän on kaulaansa myöten istuutunut veteen, niin käskee asettamaan pöydän viereensä veteen ja sille teekeittiön, ja mielihyvällä hörppii hän teensä tällaisessa viileydessä. Ivan Ivanovitsh ajaa partansa kahdesti viikossa, Ivan Nikiforovitsh kerta. Ivan Ivanovitsh on aika utelias. Herra varjele ketään alkamasta kertoa jotakin ja heittävästä kesken! Jos hän on tyytymätön, huomaa sen heti. Mutta Ivan Nikiforovitshin naamasta on vallan vaikea päättää, onko hän tyytyväinen vai suuttunut. Vaikkapa sattuu iloitsemaan, ei hän sitä ilmaise. Ivan Ivanovitsh on jonkun verran arkaluontoinen. Mutta Ivan Nikiforovitshin housut ovat niin suurissa poimuissa, että jos puhaltaisi ne ilmaa täyteen, niin mahtuisipa niihin koko talo kaikkine sivurakennuksineen. Ivan Ivanovitshilla on suuret, ilmehikkäät, tupakan väriset silmät ja V-kirjaimen kaltainen suu. Ivan Nikiforovitshin silmät ovat pienet, kellahtavat ja kokonaan uponneet tuuheiden kulmakarvain ja pulleiden poskien väliin; hänen nenänsä on kuin kypsä luumu. Jos Ivan Ivanovitsh tarjoaa teille nuuskaa, niin hän aina ensin nuolaisee nuuskarasian kantta, koputtaa sitä sitten sormellaan ja ojentaa vihdoinkin rasian sanoen, jos olette tuttu: "Saanko pyytää, hyvä herra, suomaan minulle kunnian?" mutta jollette ole tuttu: "Saanko pyytää, hyvä herra, vaikken tiedä nimeänne ja arvoanne, suomaan minulle kunnian?" Mutta Ivan Nikiforovitsh antaa teille nuuskasarvensa ilman muuta ja sanoo: "Olkaa hyvä." Sekä Ivan Ivanovitsh että Ivan Nikiforovitsh vihaavat kirppuja eivätkä anna yhdenkään juutalaisen mennä tavaroineen ohi ostamatta häneltä muutamia rasioita syöpäläisvoidetta, kuitenkin ensin haukuttuaan häntä siitä, että hän tunnustaa Mooseksen oppia.

Muuten, huolimatta muutamista eroavaisuuksista, ovat sekä Ivan Ivanovitsh että Ivan Nikiforovitsh kelpo ihmisiä.

II LUKU

josta käy selville, mitä Ivan Ivanovitsh halusi, mistä syntyi keskustelu Ivan Ivanovitshin ja Ivan Nikiforovitshin kesken ja miten se päättyi.

Aamulla – se tapahtui heinäkuussa – Ivan Ivanovitsh makasi katoksen alla. Päivä oli helteinen, ilma raskas ja sadetta tietävä. Ivan Ivanovitsh oli jo ennättänyt käydä niittomiesten luona kylässä, ennättänyt kysellä vastaan tulevilta talonpojilta ja akoilta, mistä, minne, mitenkä ja miksi. Hän lepäsi nyt matkastaan väsyneenä. Maatessaan hän katseli pitkän aikaa aittoja, pihamaata, vajoja, kanoja, jotka juoksentelivat pihalla, ja ajatteli itsekseen: "Hyvänen aika, millainen isäntä olenkaan! Mitäpä ei minulla olisi? Siipikarjaa, rakennuksia, viljaa, viinaa, sekä puhdistettua että makeata, ja mitä vain mieli tekee; puutarhassa on luumuja, päärynöitä, kaalia, papuja, unikkoja ... Mitäpä ei minulla olisi? Tahtoisinpa todella tietää, mitä minulta puuttuu!"

Kyselyään itseltään näin syvämietteisesti Ivan Ivanovitsh vaipui ajatuksiinsa. Sillä välin hänen katseensa etsi uusia esineitä, harhaili aidan yli Ivan Nikiforovitshin pihalle, jossa sen kahlehti huvittava näky. Laiha akka kantoi vanhoja vaatteita ulos ja ripusti ne köydelle tuulettumaan. Vanhanaikainen univormu kuluneine olkalappuineen ojensi pian hihansa ilmaan ja syleili kullalla kirjailtua naisten viittaa. Sitten ilmaantui vaakunanappinen aatelistpuku, jonka kaulus oli koin syömä; valkoiset kashmirikankaasta tehdyt, tahraiset housut, jotka joskus olivat olleet Ivan Nikiforovitshin yllä, mutta nyt tuskin mahtuisivat hänen sormiinsa. Senjälkeen ripustettiin toiset, venäläisen I-kirjaimen muotoiset housut ja sininen kasakkanuttu, jonka Ivan Nikiforovitsh neuloutti noin parikymmentä vuotta sitten, jolloin hän valmistautui sotaväkeä ja antoi viiksiensä ruveta kasvamaan. Tätä seurasi toinen sotavarustus, miekka, joka terävänä kärkenä pisti ylös ilmaan. Jo liehuivat ruohonvihreän kauhtanan liepeet vaskisine, viidenkopeekan suuruisine nappeineen. Liepeitten välistä näkyi kultanauhainen liivi, jonka etumus oli kuvioitu. Liivin peitti pian isoäiti-vainajan vanha hame, jonka jokaiseen taskuun mahtui vesimeloni. Kaikki tämä yhdessä vaikutti Ivan Ivanovitshiin mieltäkiinnittävästi. Auringon säteet sattuivat milloin siniseen, milloin vihreään hihaan, milloin punaiseen kaulukseen, milloin kultaiseen nauhaan tai kimaltelivat miekan kärjessä, mikä vaikutti sen, että kaikki näytti hyvin omituiselta muistuttaen nukketeatteria, jota muutamat ympäri kulkevat henkilöt esittävät kylissä, etenkin, kun on paljon kansaa yhteen sullottuna katsomassa kultakruunuista Herodes-kuningasta tai vuolta taluttavaa Antoniusta; näyttämön takana vinkuu viulu ja mustalainen näppäilee sormilla huuliaan matkien rummun ääntä, mutta kohta menee päivä mailleen ja eteläisen yön tuore viileys laskeutuu huomaamatta lihavain maalaistytöjen pyöreille hartioille ja täyteläisille rinnoille.

Pian kömpi akka aitasta ähkien ja laahaten selässään vanhaa satulaa, jonka jalustimet olivat rikki, pistolikotelot hajalla ja kultaompeleinen, vaskella silattu, muinoin tulipunainen päällys haalistunut.

"Siinäpä tyhmä akka!" ajatteli Ivan Ivanovitsh. "Kohta kai hän laahaa itse Ivan Nikiforovitshin ulos tuulettumaan!"

Ja totisesti: Ivan Ivanovitsh ei vällan pahasti erehtynytäkään arveluissaan, sillä noin viiden minuutin kuluttua tulivat Ivan Nikiforovitshin nankinikankaiset housut näkyviin ottaen haltuunsa melkein toisen puolen pihamaata. Sitten akka kantoi ulos lakin ja pyssyn.

"Mitä tämä merkitsee?" ajatteli Ivan Ivanovitsh. "Minä en ole koskaan nähnyt pyssyä Ivan Nikiforovitshin luona. Mitä hän sillä tekee? Hän ei ammu, mutta pyssy pitää olla! Mitä varten hän sitä pitää? Ja niin mainio pyssy näyttää olevan! Minun on kauan jo tehnyt mieli sellaista. Kernaasti ottaisin tuon omakseni, jotta saisin huvitella itseäni ampumisella."

"Akka hoi!" huusi Ivan Ivanovitsh viittilöiden kädellään.

Akka tuli aidan luo.

"Mitä sinulla siinä on, eukkoseni?"

"Näettehän itsekin – pyssy."

"Mikä pyssy se on?"

"Kuka sen tietää? Olisipa se omani, niin ehkäpä tietäisin, mistä on tehty, mutta se on isännän pyssy."

Ivan Ivanovitsh nousi seisomaan, alkoi tarkastella pyssyä joka puolelta ja unohti aivan haukkua akkaa siitä, että hän oli tuonut sen, samoin kuin miekankin, ulos tuulettumaan.

"Se mahtaa olla rautaa", jatkoi akka.

"Hm! Vai rautaa? Miksi olisi se rautaa sitten?" jupisi Ivan Ivanovitsh itsekseen. "Onko se kauankin jo ollut isännällä?"

"Paljon mahdollista."

"Mainio pyssy!" jatkoi Ivan Ivanovitsh. "Minäpä pyydän sen omakseni. Mitä hän sillä tekee? Tai vaihdan sen johonkin. Onko isäntäsi kotona, eukkoseni?"

"Kotona on."

"Mitä hän tekee? Makaako?"

"Makaa."

"Se hyvä, silloinpa pistäyn hänen luonaan."

Ivan Ivanovitsh pukeutui, otti käteensä ryhmysauvan suojellakseen itseään koirilta, joita on Mirgorodin kaduilla paljon enemmän kuin ihmisiä, ja läksi.

Vaikka Ivan Nikiforovitshin talo oli aivan Ivan Ivanovitshin talon vieressä ja aidan yli oli helppo kavuta talosta toiseen, meni Ivan Ivanovitsh kuitenkin kadun kautta. Tältä kadulta oli poikettava kujaan, joka oli niin kapea, että jos kahdet yhden hevosen vetämät ajoneuvot osuivat siinä kohtaamaan toisensa, niin ne eivät voineet sivuuttaa toisiansa, vaan jäivät siihen siksi, kunnes ne takapyöristä vedettiin kumpikin taakse päin kadulle. Jalankulkijan kukittivat takiaiset, jotka kasvoivat kahden puolen kujaa pitkin aidan vierustaa. Tälle kujalle päin olivat toiselta puolelta Ivan Ivanovitshin vaja ja toiselta Ivan Nikiforovitshin aitta, portti ja kyyhkystarha. Astuttuaan portin luo Ivan Ivanovitsh avasi rämistäen säpin. Sisältä kuului koirien haukunna. Mutta monikarvainen koiralauma juoksi häntäänsä heilutellen takaisin nähtyään tulijan tutut kasvot. Ivan Ivanovitsh astui poikki pihan, jolla oli kirjavanaan intialaisia kyyhkysiä Ivan Nikiforovitshin omakätisesti ruokkimia, melonien ja vesimelonien kuoria, paikoin ruohoa, särkynyt rattaan pyörä, tynnyrin vanne tai likainen poikanulikka, joka piehtaroi paitasillaan, sanalla sanoen: kuva, josta taidemaalaja pitää. Tuulettumaan ripustettujen vaatteiden varjo peitti melkein koko pihan antaen sille jonkun verran viileyttä. Akka tuli Ivan Ivanovitshia vastaan kumartaen syvään, haukotteli ja jäi liikkumattomana paikoilleen seisomaan. Talon edessä komeili kuisti, jonka kattoa kannatti kaksi tammista pylvästä, – epävarma suoja aurinkoa vastaan, jonka kanssa tähän aikaan vuotta ei ole leikittävä, sillä se pusertaa etenkin jalankulkijasta kuuman hien aina kiireestä kantapäähän. Tästä saatamme ymmärtää, kuinka voimakas oli Ivan Ivanovitshin halu saada tuo välttämätön ase, kun hän lähti liikkeelle sellaisessa helteessä, vieläpä poiketen jokapäiväisestä tavastaan kävellä ainoastaan iltasella!

Huone, johon Ivan Ivanovitsh astui, oli aivan pimeä, sillä akkunaluukut olivat suljetut. Auringon säde, joka pilkisti sisään akkunaluukkuun tehdyn läven kautta, oli hajaantunut sateenkaaren väreiksi ja kuvasi vastaiselle seinälle kirjavan maiseman ruokokattoineen, puineen ja pihalle ripustettuine vaatteineen, kaikki kuitenkin ylösalaisin. Tämän tähden vallitsi huoneessa ihmeellinen puolihämärä.

"Jumalan rauhaa!" sanoi Ivan Ivanovitsh.

"Aa, hyvää päivää, Ivan Ivanovitsh!" vastasi ääni huoneen nurkasta. Silloin vasta Ivan Ivanovitsh huomasi Ivan Nikiforovitshin, joka makasi lattialle levitetyllä matolla.

"Suokaa anteeksi, että olen näin luonnollinen."

Ivan Nikiforovitsh loikoi siinä ilki alasti, vieläpä paidattakin.

"Ei tee mitään. Nukuitteko hyvin viime yönä, Ivan Nikiforovitsh?"

"Nukuin. Entä nukuitteko te, Ivan Ivanovitsh?"

"Hyvin nukuin."

"Ja nyt olette noussut levolta?"

"Nytkö noussut? Herranen aika, Ivan Nikiforovitsh, kuinka saattaisi tähän saakka nukkua? Palasin jo äsken kylästä. Viljamaat ovat erinomaisen hyvässä kunnossa, vallan mainiossa! Ja heinä on niin pitkä, pehmeätä, mehevää!"

"Gorpina!" huusi Ivan Nikiforovitsh, "tuo Ivan Ivanovitshille viinaa ja kermapiirakoita".

"Kaunis ilma tänään."

"Älkää kehuko, Ivan Ivanovitsh. Piru vieköön, kun on niin kuuma, ettei tiedä minne menisi!"

"Vai piti sen pirun nyt taas siihen tulla. Kuulkaa, Ivan Nikiforovitsh, te vielä muistatte minun sanani, mutta silloin se on jo oleva myöhäistä: saattepa tulevassa elämässä kärsiä jumalattoman puheenne tähden."

"Millä minä olen loukannut teitä, Ivan Ivanovitsh? En ole sanonut pahaa sanaa isästäne enkä äidistäne. Enpä todellakaan tiedä, millä olen teitä loukannut."

"Riittää jo, riittää, Ivan Nikiforovitsh!"

"Jumalavita, minä en ole loukannut teitä, Ivan Ivanovitsh!"

"Ihmeellistä, ettei peltopyy jo noudata pillin ääntä."

"Mitenkä tahdotte, ajatelkaa mitä hyvänsä, mutta minä en ole teitä mitenkään loukannut."

"Minä en ymmärrä, miksei peltopyy jo noudata", puhui Ivan Ivanovitsh, ikäänkuin ei olisi Ivan Nikiforovitshia kuunnellut. "Kaiketi ei ole vielä se aika... mutta pitäisihän sen jo sentään olla."

"Sanoitte, että viljamaat ovat oivallisia?"

"Oivallisia, kerrassaan oivallisia!"

Seurasi vaihtelu.

"Mitä vaatteita te, Ivan Nikiforovitsh, olette levittänyt tuonne ulos riippumaan?" kysyi Ivan Ivanovitsh vihdoin.

"Niin, hyviä vaatteita, melkein uusia vaatteita, joiden se kirottu ämmä on antanut homehtua. Nyt minä annan tuulettaa ne. Kangas niissä on hyvää ja hienoa, tarvitsee vain kääntää, niin sitä voi käyttää uudelleen."

"Siellä oli eräs mieleiseni esine, Ivan Nikiforovitsh."

"Mikä sitten?"

"Sanokaapa, mitä te teette sillä pyssyllä, joka on vaatteiden mukana tuotu tuulettumaan?" Tässä Ivan Ivanovitsh veti nuuskarasiansa esiin. "Saanko pyytää suomaan minulle kunnian?"

"Älkäähän vaivatko itseänne, minä otan kyllä omastani." Ivan Nikiforovitsh alkoi haparoida ympärilleen ja löysi nuuskarvensa. "Se ämmä on aika pässinpää! Vai on hän ripustanut pyssynkin ulos? Kylläpä se Sorotshintsyn juutalainen tekee hyvää nuuskaa. En tiedä, mitä se mahtaa sotkea siihen, mutta hyvälle se vaan haisee. Siinä tuntuu olevan palsamia seassa. Ottakaa ja pankaa vähän poskeenne: eikö totta, palsamille haisee? Ottakaa, olkaa hyvä!"

"Sanokaa, Ivan Nikiforovitsh – minä yhä siitä pyssystä – mitä te sillä teette? Sehän on teille aivan tarpeeton."

"Tarpeeton? Voihan sattua, että tarvitsee ampua?"

"Hyvä Jumala, Ivan Nikiforovitsh, milloin te ampuisitte? Ehkä tulevassa elämässä? Mikäli tiedän ja muut muistavat, ette ole yhtä ainoatakaan sorsaa ampunut, eikä ole taivaallinen Isämme luonut ruumistanne sen mukaiseksi, että voisitte ampua. Teillä on komea ryhti ja arvokas muoto. Kuinka teidän sopisi soissa kahlata, kun te nyt jo tuuletatte vaatteita, joita pidän sopimattomana puheessa nimeltään mainita? Kuinka silloin kävisi? Ei, te tarvitsette lepoa ja rauhaa." (Ivan Ivanovitsh puhui tavattoman maalailevasti, kuten aikaisemmin jo huomautettiin, etenkin jos hän tahtoi saada jonkun vakuutetuksi. Kuinka hän puhuikaan! Hyvä Jumala, kuinka hän puhui!) "Niin, teidän pitää ajatella sopivampia toimia. Kuulkaa, antakaa se pyssy minulle!"

"Mitä te nyt?... Se on kallis pyssy. Sellaista ei nykyään löydä etsimälläkään. Minä ostin sen eräältä turkkilaiselta, kun varustauduin sotaväkeen, ja nytkö minä sen noin vaan lahjoittaisin! Kuinka saatattekaan?... Se on minulle välttämättömän tarpeellinen!"

"Mihin te sitä niin välttämättömästi tarvitsette?"

"Mihinkö? Entä kun rosvot hyökkäävät taloon?... Eikö se silloin ole välttämättömän tarpeellinen? Jumalan kiitos, nyt olen rauhallinen enkä pelkää mitään. Ja miksi? Siksi, että tiedän pyssyn olevan tavara-aitassa."

"Pyssy on hyvä, Ivan Nikiforovitsh, mutta sen lukko on rikki."

"Mitä se tekee, jos onkin rikki? Voihan sen laittaa ehjäksi. Pitää vain rasvata hamppuöljyllä, jottei ruostuisi."

"Teidän sanoistanne, Ivan Nikiforovitsh, ei ilmene minkäänlaista ystävällisyyttä minua kohtaan. Te ette tahtoisi tehdä mitään minun tähteni ystävytemme osotteeksi."

"Kuinka te, Ivan Ivanovitsh, saatatte sanoa, etten minä osota teille minkäänlaista ystävyyttä? Ettekö häpeä? Teidän härkänne ovat alinomaa minun laiturini, enkä minä ole niitä sieltä karkottanut. Kun lähdette Pultavaan, niin pyydätte aina minun vaunujani lainaksi – ja olenko minä niitä koskaan teiltä kieltänyt? Teidän poikamölinne kiipeilevät aidan yli minun pihalleni ja leikkiä juoksentelevat koirieni kanssa – enkä minä puhu mitään: juoksennelkoot niin paljon kuin haluttaa, kun vain eivät koske mihinkään!"

"Koska ette tahdo lahjottaa sitä, niin vaihtakaa se johonkin."

"Mitä te annatte siitä sitten?" Samassa Ivan Nikiforovitsh kohosi kyynärpänsä nojaan ja katsoi tarkasti Ivan Ivanovitshiin.

"Minä annan sen ruskean sian, jonka olen kasvattanut. Se on mainio emäsika! Saattepa nähdä, että se ensi vuonna saa porsaita."

"En ymmärrä, kuinka te, Ivan Ivanovitsh, saatatte tuollaista puhua. Mitä minä teidän siallanne tekisin? Ehkä uhraisin sen pirulle sielumessuksi?"

"Taas! Ilman pirua ette näy tulevan toimeen. Se on synti, Jumalan tähden, synti, Ivan Nikiforovitsh!"

"Kuinka te, Ivan Ivanovitsh, saatatte todellakin tarjota siitä pyssystä piru ties mitä – sian!"

"Minkätähden on minun sikani – piru ties mitä?"

"Minkätähdenkö? Ajattelisitte itse vähäsen. Minun pyssyni on hyvä ja se teidän – piru ties mikä, sika! Jollei tämä olisi teidän suustanne, niin voisin pitää sitä loukkauksena itseäni kohtaan."

"Mitä pahaa on minun siassani sitten?"

"Miksikä te minua oikein luulette? Että sika..."

"Rauhottukaa, rauhottukaa! Minä en aio enää... Pitäkää pyssynne!

Ruostukoon se aitan nurkassa. En tahdo puhua siitä enempää."

Seurasi vai tiolo.

"Puhutaan", alkoi Ivan Ivanovitsh, "että kolme kuningasta on julistanut sodan meidän tsaariamme vastaan".

"Niin, Pjotr Fedorovitsh siitä kertoi minulle. Mikä sota se olisi? Ja mikä on syynä siihen?"

"Varmaan ei saata sanoa, mikä on syynä siihen, Ivan Nikiforovitsh. Mutta minä otaksun kuninkaiden tahtovan kääntää meidät kaikki Turkin uskoon."

"Kas niitä hölmöjä, mitä tahtovat!" lausui Ivan Nikiforovitsh nostaen päätään.

"Mutta nähkääs, juuri sentähden julisti tsaari vuorostaan sodan heitä vastaan. 'Ei', sanoi hän, 'kääntykää te itse kristinuskuun'."

"Entä sitten? He saavat kaiketi selkäänsä meidän miehiltä, Ivan Ivanovitsh."

"Niin saavat. Te ette siis tahdo vaihtaa pyssyänne, Ivan Nikiforovitsh?"

"Minusta on kummallista, että te, Ivan Ivanovitsh, joka olette oppinut mies, puhutte kuin alaikäinen. Luuletteko, että minä olen mikään tolvana..."

"Rauhottukaa, rauhottukaa. Olkoon Jumalan nimessä ja ruostukoon siihen paikkaan, minä en ainakaan siitä enää puhu."

Tuotiin viinaa ja piirakoita.

Ivan Ivanovitsh otti ryypyn ja alkoi syödä hapankermapiirakkaa. "Kuulkaahan, Ivan Nikiforovitsh, minä annan paitsi sikaa vielä kaksi säkkiä kauroja. Tehän ette ole kauroja kylvänytkään. Tänä vuonna pitää teidän siis kaikissa tapauksissa ostaa kauroja."

"Herranen aika, Ivan Ivanovitsh! Teidän kanssa puhuessa pitäisi mahan olla herneitä täynnä." (Tämä ei ole vielä mitään: Ivan Nikiforovitsh saattoi laskettaa paljon pahempia lauseita.) "Onko koskaan kuultu tai nähty, että joku vaihtaisi pyssynsä kahteen säkkiin kauroja? Enpä luule, että panisitte turkkitakkianne siitä likoon?"

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.